

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer

Høst 2021

Åpen/ Konfidensiell

Forfatter(e):

Elisabet Figved

.....
signatur forfatter (e)

Kandidatnummer(e): 1370

Veileder(e): Marianne Ree

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: Hvordan skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna?

Engelsk tittel: How to create a safe and good habituation for the youngest children?

Emneord: Tilvenning
Struktur
Individualitet
Tilknytning
Mangfold
Foreldresamarbeid

Side tall: 24

+
2

Vedlegg/annet:

Stavanger, 03.01.2022

.....
dato/år

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven handler om hva barnehagelærer beskriver som mest sentralt for å oppnå en trygg og god tilvenning for de yngste barna. Jeg benyttet meg av en strukturert intervjuguide, som jeg selv har laget. Jeg endte opp med å intervju to pedagogiske ledere som jobber på småbarnsavdeling. Ut ifra deres svar på intervjuguiden, var det tre faktorer som skilte seg ut for å oppnå en trygg og god tilvenning. Disse tre faktorene er struktur, individualitet og foreldresamarbeid. Det er disse faktorene jeg bygger oppgaven rundt, og som fremstår som det mest sentrale gjennom denne oppgaven. Alle disse tre faktorene må jobbes med før, under og etter tilvenningsperioden for å gjøre tilvenningsperioden mest mulig trygg for barnet, men også for foreldrene. Personalet må også ha kunnskap om disse tre faktorene, for å kunne legge til rette mest mulig for barna og foreldrene. Personalet må ikke bare ha kunnskap, men også hvordan dem skal anvende denne kunnskapen i praksis sammen med personalet, barna og foreldrene for å skape en mest mulig trygghet.

Innholdsfortegnelse

1.1 Aktualisering av tema og problemstilling.....	1
1.2 Begrepsavklaring	1
1.3 Oppgavens oppbygging	2
2. Teori	3
2.1 Struktur	3
2.1.1 Rutiner hos de små.....	3
2.1.2 Rutiner hos personalet.....	3
2.2 Individualitet.....	4
2.2.1 Tilknytning.....	5
2.2.2 Mangfold.....	6
2.3 Foreldresamarbeid	7
2.3.1 Foreldresamarbeid i forkant av barnehagetilvenning.....	7
2.3.2 Foreldresamarbeid underveis i tilvenningsperioden	8
3. Metode.....	9
3.1 Kvalitativ metode	9
3.2 Intervju som metode	9
3.3 Informanter	10
3.4 Analyse av funn	11
3.5 Forskningsetikk	11
4. Presentasjon av funn.....	12
4.1 Struktur	12
4.2 Individualitet.....	13
4.3 Foreldresamarbeid	14
5. Drøfting	15
5.1 Struktur	15

5.2 Individualitet.....	16
5.3 Foreldresamarbeid	18
6. Avslutning	20
7. Litteraturliste	21
8. Vedlegg 1 – Intervjuguide.....	22
9. Vedlegg 2 - Samtykkeskjema.....	24

1. Innledning

1.1 Aktualisering av tema og problemstilling

I 2020 var det 85,4 % av alle barn mellom ett og to år som gikk i barnehage (Statistisk sentralbyrå, 2021). Med et så stort antall små barn i barnehagen, er det viktig med en god tilvenning, hvor barna begynner å skape en god trygghet og tilknytning til de voksne. I rammeplanen står det at både barnehagen og foreldre skal legge til rette slik at barnet får en trygg og god tilvenning (Utdanningsdirektoratet, 2017). For at barnet skal få oppleve en slik tilvenning, må de ansatte og foreldre ha en god kommunikasjon og et godt samarbeid. I barnehageloven står det at barnehagen og personalet skal møte alle barn med tillit og respekt. Barnehagen skal også anerkjenne barndommens egenverdi (Barnehageloven, 2005, § 1-1).

Når barnet er liten, har det et stort og grunnleggende behov for trygghet. For å skape denne tryggheten må barnet vite at det har en omsorgsperson, dette kan være foreldre eller en fra personalet, rundt seg. Da har barnet en person som kan hjelpe når det trengs og kan se barnets behov, lytte og prøve å forstå det barnet gir uttrykk for (Drugli, 2017, s. 32).

Tilvenning har jeg vært litt innom i bachelorutdanningen min, og ettersom jeg har vært mest på småbarnsavdeling i praksis og sett viktigheten med tryggheten, som skapes i tilvenningen. Derfor ønsket jeg å skrive om tilvenning i min oppgave. Min problemstilling blir derfor: «Hva beskriver barnehagelærere som sentralt for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?»

1.2 Begrepsavklaring

I min problemstilling har jeg flere begreper som jeg kommer til å bruke gjennom hele besvarelsen. Det første er begrepet er *trygg*, det er det personalet og foreldrene ønsker at barnet skal føle gjennom tilvenningen og tilknytningsrelasjonene med deres nye omsorgspersoner. I følge Drugli (2017, s. 44) fungerer en tilknytningsperson både som «trygg havn» og «trygg base», disse to skal skape en trygghet hos barnet. «Trygg havn» handler om

at personalet skal ha rom og plass hvor barnet kan få omsorg og trøst. «Trygg base» handler om at personalet må hele tiden være tilgjengelig, slik at barnet har noe å vende tilbake til når det har vært ute og utforsket. Trygghet skapes over lengre tid. Trygghetsrelasjonen mellom barnet og personalet starter i tilvenningsperioden. Personalet må ha fokus på å skape tilknytningsrelasjoner med barnet i tilvenningsperioden.

Jeg bruker også begrepet tilvenning i problemstillingen min. Tilvenning er den tiden og overgangen for barnet når det skal starte i barnehagen, i denne viktige perioden blir barnet kjent med personalet og barnehagen. Ifølge Fagereng (2020, s. 19) skal de ansatte i barnehagen, sammen med foreldrene skape en trygg base for barnet i tilvenningsperioden.

Gjennom besvarelsen så kommer jeg til å bruke personalet som omhandler alle de ansatte i barnehagen. Slik som pedagogisk leder, barne- og ungdomsarbeider og vikarer. Som jeg nevner i problemstillinger så omhandler denne besvarelsen tilvenning på de yngste barna, det vil si barn som er mellom ett og to år.

1.3 Oppgavens oppbygging

I innledningen har jeg skrevet om bakgrunnen for problemstillingen min og hvorfor tilvenning er et viktig tema. Jeg nevnte også hva problemstillingen for oppgaven er. Jeg har valgt også å ta med begrepsavklaring, slik at leseren kan få en bedre forståelse for hva oppgaven kommer til å handle om, og hvorfor jeg valgte å bruke de ulike begrepene som jeg har skrevet om. I teoridelen trekker jeg frem relevant teori for å belyse problemstillingen min, noen av de sentrale teoretikerne jeg har brukt er Drugli, Fagereng og Glaser. I metodedelen presenterer jeg kvalitativ metode, hvordan jeg valgte ut informantene mine, samt de forskningsetiske retningslinjene jeg må forholde meg til. Deretter presenteres de sentrale funnene fra intervjuene mine, og i drøftingsdelen tar jeg for meg funnene og drøfter dem i lys av teorien fra teoridelen. Avslutningsvis oppsummerer jeg og ser på sammenhenger mellom de ulike delene i oppgaven.

2. Teori

2.1 Struktur

Når det er ett nytt barnehageår så er både personalet, foreldre og barn spente. Når ett nytt år starter så er det en del forberedelser som må gjøres. Både for barnets del, men også for personalet sin del. Barn som allerede går i barnehagen skal bytte avdeling, og det kommer inn helt nye barn (Fagereng, 2020, s. 16).

2.1.1 Rutiner hos de små

Det er viktig å skape faste og trygge rutiner for de små. Disse faste og trygge rutinene gjør at barnehagen blir en trygg base for barnet. Dette innebærer at alt som skal skje i løpet av dagen, aktivitetene, har faste tidspunkt. For eksempel når de skal spise frokost, lunsj, frukt og når de skal kvile. Når barnet har disse faste rutinene, blir det lettere for barnet og venne seg til en ny hverdag. En hverdag som ikke er hjemme lenger med foreldrene. Innimellom er det rom for utforskning og lek, dette kan være litt skummelt for barnet da det ikke kan forutse hva de andre barna vil gjøre. Da er det lurt at de voksne sitter på gulvet sammen med barna, slik at de kan komme opp i fanget hvis det blir litt for voldsomt for barnet å være alene på gulvet (Fagereng, 2020, s. 33).

2.1.2 Rutiner hos personalet

Det er viktig for personalet å forberede seg før et nytt barnehageår. Det er lurt og gå over rutinene som dem allerede har, om det er noen som kan forbedres eller eventuelt lage noen nye. Det må man vurdere ut ifra om det er nytt personalt eller om det er det samme, også om hvordan rutinene fungerte året før. Barnegruppen og personalgruppen skal også settes sammen, dette gjøres som regel før sommeren. Når gruppene er satt sammen, så kan personalet på avdelingen begynne og sende ut informasjonsskriv og diverse til foreldrene

(Fagereng, 2020, s. 16-17). Før en tilvenningsperiode starter, så er det viktig at personalet blir godt kjent med de nye familiene. De kan bli bedre kjent gjennom foreldremøter, tilvenningsbesøk og tilvenningssamtaler (Fagereng, 2020, s.19).

Personalet bør også se over avdelingen, hva som kan forberedes der til en ny barnegruppe. Noe som kan gjøres klart er gi barna en fast plass rundt spisebordet, ta vekk gamle prosjekter og planer på veggene, merke plassene med navn i garderobene. Personalet bør gå over lekene på avdelingen, om de lekene som allerede er på avdelingen treffer rett aldersgruppe, eventuelt bytte dem ut med noen andre leker. En bursdagskalender er også veldig kjekt å ha på avdelingen, så her kan ett personal ha ansvar med å lage den, med navn, bilde og fødselsdato (Fagereng, 2020, s. 19).

Under tilvenningen og etterpå må de trygge rutine jobbes videre med. Det kan da være lurt at hver vakt har sine oppgaver i løpet av dagen. Da vil dagen ha en fin flyt, og personalet slepper og stå å bruke tid på å finne ut hvem som skal gjøre de ulike gjøremålene. Det kan også være lurt å lage skjemaer over rutine, slik at det vil være lett for vikarer og ta over rollen. Er også lurt å lage et soveark, hvor det står for eksempel hvor lenge skal dem sove og om de bruker kos og tutt (Fagereng, 2020, s. 34).

Hvordan avdelingen er delt inn, har mye å si på hvordan strukturen blir. Hvordan deler de opp rommene, kanskje noen rom er bare gitt til en lekfunksjon, for eksempel dukkerom, med bare dukkeleker. Noen er kanskje avgrenset helt, med en dør, andre er kanskje bare i en krok på avdeling. Rom og miljøer skaper identitet hos barn. Noen rom og miljø kan barn framstå som positive og kunnskapsfull, mens i andre pedagogiske miljøer så kan barn framstå negative og ukonsentrerte. Så hvordan avdelinger er delt opp, har mye å si for identitetskapning og utviklingen hos barnet. (Nordin-Hultman, 2004, s. 56)

2.2 Individualitet

I et av synene på barn presentert av Eva Johansson, så er barn medmennesker, et menneske med intensjoner, ønsker og behov. Og personalet skal møte barnet på deres egne premisser, for å lette kunne forstå hva deres behov er og eventuelt hjelpe til. Personalet ønsker å gi barnet kontroll og oversikt over sin tilværelse (Johansson, 2011, s. 58).

Personalet skal vise forståelse og respekt for barnet. De skal spør hva barn vil og ikke ønsker. Man skal respektere barnet hvis barnet ikke vil snakke om en hendelse der og da, da skal den voksne la det ligge, og ikke spør videre. (Johansson, 2011, s. 61)

Ifølge Johansson (2011, s. 62) så setter en del av barnehagelærer barnets individualitet høyt. De ønsker og forstå hvert barns spesifikke perspektiv. Når en barnehagelærer skal jobbe med dette og samtidig skal jobbe med det kollektive, så blir dette en utfordring for barnehagelæreren, som de kjenner ofte på. Det vil si at det kan være vanskelig å oppfylle det enkelte barnets behov, samtidig oppfylle behovet for hele barnegruppen.

Johansson skriver også om å gi barna kontroll i dette barnesynet. Barnehagelærerne ønsker at barna skal får være med å medvirke beslutninger som angår barnet selv. Personalet kan spør om barnet trenger hjelp, eller oppmuntre dem til å kle på seg selv for eksempel, men også være tilgjengelige hvis barnet spør om hjelp (2011, s. 64)

2.2.1 Tilknytning

Barn er forskjellige, og derfor må personalet jobbe ut ifra barnets behov. Det er da viktig å jobbe med tilknytning. Ifølge Drugli (2017, s. 43) handler tilknytning om at barnet trenger beskyttelse og omsorg fra noen, en voksen. Tilknytning omhandler det sterke båndet som er fullt med følelser mellom barnet og omsorgspersonen. De første tilknytningspersonene til et barn vil som regel være foreldrene, og når barnet starter i barnehagen må de starte å bygge tilknytning til personalet på avdelingen.

Når et barn har skapt en trygg tilknytning, så vises dette gjennom at barnet stoler på omsorgspersonen altså en eller flere av personalet. Barnet stoler på personalet ved at barnet vet at dem er tilgjengelige hvis barnet skulle trenge trøst eller hjelp. (Drugli, 2017, s. 46)

Ifølge Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 15) handler ikke tilknytning bare om de gode følelsene, det handler også om å hjelpe barnet å komme gjennom vanskelige følelser og ikke minst støtte dem i lek, la dem få utforske, men med en tilknytningsperson i nærheten.

Å skape gode og trygge tilknytninger er ekstremt viktig for et lite barn. Hvis et spedbarn ikke får noe kontakt eller tilknytning til voksne, så vil ikke utviklingen av hjernen gå som normalt. Det holder ikke bare med mat og drikke, de må få kjenne på de gode øyeblikkene og få bygget

de gode relasjonene med omsorgspersonene. Gjennom å få gode tilknytningspersoner utvikles barnets følelsesmessige og sosiale evner, også kalt «socioemosjonell utvikling». Det er ekstremt viktig at barnet får oppleve en kjent og nær voksen de første leveårene sine (Brandtzæg et al., 2013, s. 16).

Trygghetssirkelen handler om at den voksne er der for barnet, både som trygg havn og som trygg base. I den trygge havnen får barnet trøst og nærhet fra den voksne hvis barnet for eksempel er lei seg, altså tilknytningsbehovet. I den trygge basen er den voksne til stede mens barnet utforsker og mestre verden, som for eksempel å komme seg bort til lekestativet, så er den voksne der og passer på. Barna har som regel raske og korte sirkler. Man ser ofte at det er ikke så langt barnet beveger seg og er selvstendig før de må tilbake for å fylle opp koppen sin. Gjennom trygghetssirkelen ser vi forholdet mellom selvstendig og avhengighet hos barnet. De trenger en voksen å komme tilbake til for å kunne utforske mer (Brandtzæg et al., 2013, s. 18-19).

2.2.2 Mangfold

«Barnehagen skal bruke mangfold som er ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Det skal være plass for en åndelig dimensjon i barnehagen som må brukes som utgangspunkt for en dialog og respekt for mangfold (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).»

Personalet på avdelinger må selv vite hva sine verdier er, og være klar og forberedt på for det som kan være utfordrende. Det kan ofte være litt vanskelig hvis et nytt barn starter og hverken barnet eller foreldrene kan mye norsk eller engelsk, spesielt hvis personalet har lite erfaring med det fra før (Fagereng, 2020, s. 75). Fagereng (2020, s. 78-79) sier også at personalet må kunne kommunisere på en annen måte, fordi personalet må få informasjon om barnet, slik at barnet fortsatt kan få en trygg tilvenning. Det personalet kan gjøre for at det blir lettere å kommunisere med foreldrene er å få tak i tospråklig assistent som kan være med på samtaler, hvis det ikke er noen tospråklige som jobber på avdelingen. Personalet kan også bruke bilder og konkreter. Da kan personalet vise til både foreldrene og barnet hva de mener uten å si det verbalt.

Norske barnehager har ofte et fast miljø, men dette bør nok endres litt på, da det skal tilpasse alle barna. Belseth (referert i Fagereng 2020, s. 83) sier at mye av materialer som man finner i norske barnehager, ikke gjenspeiler det flerkulturelle mangfoldet. Det burde for eksempel være mer mat fra andre land i kjøkkenkroken, også få mer ulike utkleddningsklær. Når barna får se mer av sin kultur i barnehagen, vil de automatisk føle seg mer inkludert i barnehagen og dens hverdag.

2.3 Foreldresamarbeid

Ifølge Glaser (2013, s. 18) så er noe av det viktigste å være pedagog å ha et tett samarbeid med foreldrene. Hjem og barnehagen vil til sammen utgjøre helheten hos små barns liv. Og derfor er det viktig å ha et godt foreldresamarbeid, fordi barnas utvikling er knyttet til trivselen hos foreldrene og deres tillit til barnehagen. Der finnes flere former for foreldresamarbeid. Disse er informasjon, foreldresamtaler, foreldremøter, besøksdager, hjemmebesøk og daglig kontakt i hente- og bringesituasjoner. (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 49-55) Alle disse formene blir nevnt under. Jeg har valgt å dele inn foreldresamarbeid i underkategorien for å ha en bedre struktur, og det blir lettere for leseren.

2.3.1 Foreldresamarbeid i forkant av barnehagetilvenning

Når et barn har fått tildelt en barnehageplass, så er det vanlig å sende ut informasjon til foreldrene. I denne informasjonen kan det være lurt å ha med bilder av barnehagen og eventuelt de ansatte som skal være på barnets avdeling. Slik at både barnet og foreldrene kan se på disse og da ha noen kjente ansikter når de ankommer barnehagen for første gang (Drugli et al., 2020, s. 85).

Som oftest har foreldrene en tilvenningssamtale eller oppstarts samtale, før tilvenningsperioden starter. Denne samtalen er for å forberede foreldrene og barnet til oppstart. Her kan foreldrene få den all infoen de føler de trenger. Foreldrene kan få informasjon om hvordan tilvenningsperioden som regel blir lagt opp, men kan forandres hvis

barnet viser behov for det. Hensikten med denne samtalen er å støtte og kan gjøre tilvenningsprosessen litt lettere for alle parter (Fagereng, 2020, s. 93).

Både besøksdag i barnehagen og hjemmebesøk er viktig for barnet, dette skaper en sterkere forbindelse mellom barnehagen og barnet før dem skal starte (Drugli et al., 2020, s. 53). De vil da bli tryggere på uteområdet til barnehagen, avdelingen og ikke minst personalet.

Ifølge Drugli (2017, s. 138) så er det flere faktorer som kan være med å bidra til at tilvenningsperioden for barnet blir god. Drugli mener at det er en fordel å ha et foreldremøte i forkant av barnehageoppstart og at foreldrene får god og detaljert skriftlig informasjon. Dette gjør at foreldrene til barnet blir tryggere på situasjonen, og dette er også bra for barnet. Et barn kan merke hvis foreldrene er usikre, og da kan det være en tøffere oppstart hvis både foreldrene og barnet er usikre. Og i denne informasjonen som de får fra barnehagen, så er det viktig å presisere hvilken rolle foreldrene har under tilvenningen. En annen faktor er at barnet får med seg bilder av personalet hjem. Slik at bildene kan henges opp i barnets høyde og barnet kan se på dem en stund før barnehageoppstart. Når barnet har startet i barnehagen så er kjekt å ha med bilder fra hjemmet, slik at barn og personalet kan se på dem og snakke om de.

2.3.2 Foreldresamarbeid underveis i tilvenningsperioden

I de første dagene av tilvenningsperioden har også mange barnehager en «bli kjent samtale». Denne samtalen omhandler barnet, her skal barnehagepersonalet få all den informasjonen som trengs om barnet. Da det blir lettere å bli kjent med barnet, jo mer informasjon man har fått om det. I denne samtalen blir det også ofte spurt om forventningene til foreldrene om barnehagen og personalet. Og personalet gir som regel et stort uttrykk på at de ønsker tilbakemeldinger generelt om hverdagen og også nå hvordan tilvenningsperioden går/ har gått (Fagereng, 2020, s. 94).

En viktig base for foreldresamarbeid er den uformelle kommunikasjonen i hente- og bringesituasjoner. Selv om denne kan være rask og kanskje stressfull, gir også denne kommunikasjonen store muligheter for å vedlikeholde den gode relasjonen mellom personalet og foreldrene. Den lille samtalen om barnet og hva det har gjort i løpet av dagen styrker foreldresamarbeidet. For å få denne gode kommunikasjonen i hente- og bringesituasjoner så

er det en fordel og å ha opprettet en god kommunikasjon under tilvenningsfasen (Drugli, 2017, s. 114).

3. Metode

«En metode er en framgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Vilhelm Aubert, 1985, s. 196, i Dalland). Ifølge Dalland (2017, s. 52) er metoden viktig for oss hente inn viktige data i forhold til problemstillingen som er satt. Det finnes to ulike metoder, den ene er kvantitativ metode og den andre er kvalitativ metode. Hvilke av disse to man velger kommer an på hva man ønsker å undersøke og ønsker svar på. Jeg har valgt å ta bruk kvalitativ metode i denne oppgaven. Ifølge Dalland (2017, s. 52) handler kvalitativ metode om å fange opp meninger og opplevelser som ikke er mulige å måle.

3.1 Kvalitativ metode

Når man bruker kvalitativ metode, så er det mange ulike former som kan brukes, noen eksempler er intervju/samtaler eller observasjoner. Når man jobber med kvalitativ metode får man en bedre forståelse av samfunnet man lever i og hvordan mennesker samhandler (Dalland, 2017, s. 52). For at jeg skulle kunne gå i dybden og se hvordan barnehagene jobbet med tilvenning valgte jeg å bruke intervju som metode. Valget falt på intervju og ikke observasjon på grunn av at tilvenningsperioden var over da jeg startet å jobbe med oppgaven.

3.2 Intervju som metode

I utgangspunktet så laget jeg intervjuguiden semistrukturert, som er ofte den vanligste formen for intervju innen kvalitativ metode. I et semistrukturert intervju bruker man en intervjuguide som grunnlag til samtalen. Når jeg laget intervjuguide, laget jeg spørsmål som var åpne. Spørsmål som startet på hva, hvordan og hvorfor. Jeg hadde også laget underspørsmål til noen av spørsmålene som jeg kunne eventuelt stille ut ifra hva de svarte.

Planen min var egentlig å gjennomføre intervjuene fysisk i barnehagene. Dette ble ikke gjennomført på grunn av mye sykdom både hos meg og min familie, men også hos hun ene jeg skulle intervju. Så på grunn av dette, gikk ukene og jeg fikk ikke samlet inn data. Dette gjorde at jeg tok valget med å ha skriftlig intervju, og jeg sendte både intervjuguiden og samtykkeskjemaet til dem på e-post. Når jeg sendte det på e-post, så skrev jeg at ønsket så dype svar som mulig, som jeg delvis fikk. Jeg hadde også delt intervjuguiden inn i ulike temaer. Disse temaene var tilvenning, tilknytning og foreldresamarbeid. Dette gjorde at jeg i etterkant kunne lettere kategorisere funnene mine. Og disse funnene ble struktur, individualitet og foreldresamarbeid.

Siden det ble gjort via e-post og ikke fysisk, så vil det si at jeg endte opp med å bruke strukturert intervju. Dette er fordi de fikk akkurat de samme spørsmålene, og jeg kunne ikke stille oppfølgingsspørsmål ut ifra det de pedagogiske lederne svarte.

Det som er utfordrende med å sende det på e-post er at jeg ikke får se væremåten og kroppsspråket til informantene. Og de kan også skrive svarene perfekt, da de fikk masse betegnningstid. Men jeg håper og tror, at der har svært ærlig på hvordan de som regel gjennomfører tilvenningsperioder.

3.3 Informanter

Når man skal velge informanter så kan man ifølge Dalland (2017, s. 74) velge strategisk eller tilfeldige til intervjupersoner. Når jeg skulle finne informanter så ble det et strategisk valg. Jeg undersøkte at de jobbet på en småbarnsavdeling, fordi jeg trengte informanter som hadde kunnskap og erfaring om tilvenningsperioden med de yngste barna, slik at jeg kunne få svar på min problemstilling. Jeg intervjuet to personer i to forskjellige barnehager. Begge disse var pedagogisk leder på småbarnsavdeling. Jeg syntes jeg hadde en detaljert og lang intervjuguide og valgte derfor å bare intervju to pedagogiske ledere, da jeg følte at det ga meg nok data til oppgaven.

Når man skal intervju må man være formell. Dette innebærer at man skal sende ut informasjon til informantene om hva oppgaven handler om, hvem jeg er, hvor jeg studerer og du skal sikre deg at dette har informantene fått med seg. Man skal også anonymisere informantene i oppgaven. Så jeg kommer til å kalle informantene Informant 1 fra barnehage 1

og Informant 2 fra barnehage 2. Informantene har 2,5 – 8 års erfaring på liten avdeling i barnehage. Man har også taushetsplikt på alt som blir sagt i intervjuet. (Dalland, 2017, s. 77) Alt dette som blir nevnt over står i det samtykke skjemaet som jeg sendte til dem.

3.4 Analyse av funn

Ifølge Storø (2019, s. 120) betyr det at når vi analyserer så deler vi opp et tema i ulike deler. Dette er får å gå i dybden på de ulike svarene, for å finne ut hva funnene er. Ettersom mine intervjuer ble gjort skriftlig, så er det direkte sitat som jeg må gå etter når jeg skal analysere funnene.

Når jeg skulle analysere min empiri, så leste jeg nøye gjennom svarene og prøvde å få en forståelse. Jeg startet å kode det jeg fant med ulike farger, slik at jeg kunne ha en bedre oversikt. Deretter så jeg, gjennom min koding på begge besvarelsene på hva som ble mine funn. Disse funnene var gjennomgående i så å sei alle svarene. Mine funn ble struktur, individualitet og foreldresamarbeid. Jeg tolker dette som at hvis barnehagen jobber godt og kontinuerlig med disse, så vil tilvenningen bli god og trygg for de yngste barna.

3.5 Forskningsetikk

Etikk handler om å kunne ta vurderinger på hva som er rett eller galt. Etikken skal hjelpe oss og gi oss veiledning før man handler (Dalland, 2017, s. 236). I mitt tilfelle og for denne oppgaven så omhandler det at jeg må ta hensyn til barnehagen og de to pedagogiske lederne som jeg intervjuet. Forskningsetikk omhandler vurderinger om hvordan forskningen forholder seg til samfunnets verdier og normer. Det er flere vurderinger som må tas, noen av disse er problemstilling, metode, planlegging og hvordan resultatet blir (Dalland, 2017, s. 236).

Som jeg har nevnt tidligere så er det mitt ansvar og holde de pedagogiske lederne og barnehagen anonyme, gjennom hele oppgaven. Når man leser gjennom oppgaven, skal det ikke være mulig å identifisere informanter eller barnehagene direkte eller indirekte. For å unngå dette har jeg gitt fiktive navn på dem. Når jeg skal ivareta anonymiteten, krever det at

jeg er meget oppmerksom, slik at jeg ikke tilfeldigvis takker informantene i løpet av oppgaven (Dalland, 2017, s. 239).

4. Presentasjon av funn

I denne delen av oppgaven så skal jeg presentere funnene mine. Med de funnene skal jeg prøve å besvare min problemstilling som er «Hva beskriver barnehagelærere som sentralt for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?». Jeg har delt mine funn inn i tre hovedkategorier. Disse tre er struktur, individualitet og foreldresamarbeid.

4.1 Struktur

Begge informanter snakker om hvor viktig det er å ha gode rutiner og struktur, både før og under tilvenningen. Under tilvenning forteller informant 1 at de deler opp avdelingen i små grupper, slik at det ikke blir så mye støy på avdelingen for de nye barna. I barnehage 1 jobber de mye med de trygge, faste rammene og rutiner i hverdagen. Dette gjør det lettere for de nye barna og utforske mestre utfordringer som de kommer over. Ved hjelp av rutiner og de trygge rammene vet de hva som er lov og ikke lov, hvor de skal være, hvor de ulike rommene er og hva vi skal gjøre når. I barnehage 1 gjør de også masse forberedelser før en tilvenning starter. De lager en god plan for å skape trygghet for de voksne i forkant. De vet selv de beste planer ikke alltid kan gjennomføres, men det gjør dem forberedt på det som er i vente og for hva som eventuelt kan måtte endres. De fordeler ansvar og lager rulleringer for hvem som er med. De planlegger også aktiviteter og samlinger før oppstart, de går gjennom lekene på avdelingen og ser om det er noe som skal byttes ut. De lager også velkomstplakater og andre ting som gir de nye barna og foreldre en følelse av at de er velkomne. De setter også av god tid til tilvenningen.

Informant 2 forteller at de gjør klart plasser med navn på de nye barna. De går også gjennom lekene de har på avdelingen, for å sjekke om de lekene de har passer aldersgruppen, eventuelt bytte dem ut hvis dem ikke passer. De ansatte har også gjort klart et hus som foreldre kan lime bilder av familien på.

4.2 Individualitet

Informant 1 forteller at dem bruker god tid på tilvenningen og finner løsninger som fungerer for det enkelte barnet. I barnehage 1 har de god erfaring med at det blir bedre kvalitet på den trygge tilknytningen hvis barnet selv får velge hvilken voksen de føler seg trygg hos.

Informant 1 forteller videre at tilvenning oppleves helt forskjellig fra barn til barn, og også forskjellig mellom hvert foreldrepar. De tar hensyn til alle mulige utfall, og tilrettelegger ved behov så langt det lar seg gjøre. Foreldrene er som regel med barnet hele tiden de to første dagene, og på dag tre blir foreldrene tatt ut til en oppstarts samtale, og så ser vi det an hvor lenge det kan være bort fra barnet. Noen ganger går dette helt fint, mens andre ganger må oppstarts samtalen flyttes da barnet ikke er klar til å være alene med de ansatte.

Det er ikke bare barna i barnehage 1 de legger til rette for, informant 1 tar hensyn til hver ansatt. Med tanke på hva de er komfortable med når det kommer til tilvenning og foreldresamarbeid. Informant 1 sier også at det ikke er for alle og informant 1 ønsker at alle i personalet som deltar helt i begynnelsen skal kjenne og føle seg trygge, dette er for å skape et best mulig miljø for barna og foreldrene.

I barnehage 2 forteller informant 2 at det var vanskelig å gi en detaljert beskrivelse på hvordan en tilvenningsperiode hos dem pleide å være. Da dette var så ulikt fra år til år og fra barn til barn. Informant 2 nevnte i flere ganger at de ser an barnets behov hele tiden, på hva og hvordan de legger opp tilvenningsperioden. Informant 2 nevner at som regel er det tre dager foreldrene til barnet er med, men som oftest blir dette lengre da barnet viser behov for at de ikke er klar for å være alene med de ansatte på avdelingen.

Informant 2 forteller også at den trygge tilknytninger er veldig individuell når det kommer til hvor tidlig den oppstår mellom barnet og den voksne. Informant 2 sier at en trygg tilknytning for meg er at ett barn har en person som det stoler på, vil leke med, søker trøst hos, en som får hjelpe barnet når noe er utrygt eller trenger hjelp til å regulere følelser osv. For noen barn kommer denne relasjonen fort mellom barnet og den voksne, mens med andre barn kan det ta litt lengre tid.

Begge informantene kommenterer at de bruker trygghetssirkelen. De forteller videre at noen barn trenger ikke så mye støtte fra den voksne, mens andre barn trenger mye. Så gjennom å jobbe med trygghetssirkelen så ser de hvilke barn som trenger litt mer støtte og hvilke av barna de må jobbe ekstra med når det kommer til å skape en god og trygg tilknytning.

4.3 Foreldresamarbeid

Begge informanter ga stort uttrykk hvor viktig det er med foreldresamarbeid før og under tilvenningen.

Informant 1 forteller at de opplever desto bedre samarbeid mellom barnehagen og hjemmet, desto tryggere blir både foreldre og barnet i barnehagen. Dette er med på å lette overgangen fra hjemmet til en helt ny start i barnehagen. I barnehage 1 er de opptatt av å ha en ærlig og åpen dialog som går begge veier, da det er med på å danne en trygg og god start i barnehagen. I barnehagen 1 har de god kommunikasjon med foreldrene før oppstart, da foreldrene og barnet blir invitert på besøksdag på starten av sommeren, hvor både barnet og foreldrene blir kjent på avdelingen og barnehagens område. De opplever at besøksdag har vært en positiv opplevelse og at skuldrene er litt mer senket før første tilvenningsdag. Før tilvenningsperioden starter sender barnehage 1 ut ulike skriv. Disse skrivene inneholder tips og råd, informasjon om barnehagen og avdelingen, informasjon om tilvenningsperiode. De gjør seg også tilgjengelig via e-post og telefon. Slik at foreldrene kan kontakte dem når som helst hvis de lurer på noe. De viser også interesse for foreldrene og skaper en god dialog. Informant 1 forteller også at de spør foreldrene hva dem tenker under tilvenningsperioden, hva de setter pris på og hva de ønsker fra barnehagen. Foreldrene har også fått et skjema på forhånd som de fyller ut, dette skjemaet omhandler ulike ting om barnet, hjemmesituasjonen og så videre.

Barnehagen 1 forteller foreldrene at det er viktig med en skikkelig avskjed når de skal gå fra barna, og ikke bare snike seg ut når barnet er i god lek. Det er viktig med både verbal og kroppslig avskjed, informant 1 sier at dette skaper en trygghet og forutsigbarhet for barnet. De ansatte forklarer og forbereder også foreldrene at det er normalt at barnet gråter når dem skal gå. Denne gråten stopper som oftest fort opp når foreldrene er vekke fra barnets synsvinkel.

I barnehage 2 forteller informant 2 at de har sangring for nye barn før sommeren. Sangring er som en besøksdag. Her får både barn og foreldre treffe de ansatte, andre barn og foreldre som

skal starte og ikke minst bli kjent med barnehagen. De sender også ut informasjonsskriv i forkant. Informant 2 forteller også at de underveis i hele tilvenningsperioden få en god dialog med foreldrene. De vil høre hva de tenker, bli kjent med dem og familiedynamikken. Og også fortelle hvordan vi opplever deres barn og barnets behov. Informant 2 sier også at de vil alltid lytte på foreldrene og tar det med i deres vurderinger blant annet lengden av tilvenning, men informant 2 presiserer også at barnets behov vil alltid komme først.

5. Drøfting

I denne delen skal jeg drøfte funnene mine i lys av teori, for å kunne prøve å svare på problemstillingen «Hva beskriver barnehagelærere som sentralt for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?».

5.1 Struktur

Fagereng (2020, s. 33) snakker om at det er viktig å ha faste og trygge rutiner. At det å ha disse faste rutinene forbereder barna slik at de blir fortere trygge og kan utforske avdelingen. Det blir også lettere for barnet og venne seg til en ny hverdag, når deler av dagen er rammet inn til ulike aktiviteter som frokost, lunsj og kviletid. Dette forteller begge informantene at de jobber mye med, slik at det blir lettere for de nye barna å vite hva som er lov og ikke lov, hvor de ulike rommene er og hva som skal skje til enhver tid.

Drugli (2017, s. 33) forteller også at de fleste barn liker at barnehage dagen er forutsigbar. Siden de yngste barna ikke har verbalt språk enda, så kan ikke personalet forberede barna på hva som kommer til å skje gjennom det verbale språk. Det er derfor lurt å ha rutiner, slik at barna lærer seg hvordan dagene blir lagt opp. Dette vil skape en ytre trygghet hos barna. Rutiner har nok begge informantene mye kunnskap om, og det er nok derfor det blir prioritert i barnehagene.

Men det er ikke bare rutiner og forberedelse hos de små som er viktig når en ny tilvenningsperiode skal starte opp. Det er også viktig å forberede avdelingen og personalet. Ifølge Fagereng (2020, s. 16-17) så er det lurt å gå gjennom personal gruppen, er det den samme fra året før eller en ny. De nye må få innføring i rutinene på avdelingen, og hvis det er

samme personalgruppe, så er lurt å gå gjennom rutinene for å se om det noe som ikke fungerer optimalt. Dette gjør de i barnehage 1, de lager en god plan i forkant av tilvenningsperioden på hvordan og hva som skal gjøres, en slik plan skaper også trygghet for personalet. I barnehage 1 snakker de også om hvis planen ikke skulle fungerer, slik at de kan være forberedt på det og på hva som eventuelt så må endres i planen.

Begge barnehagene går gjennom avdelingen og ser igjennom lekene, hvilke leker kan vi beholde og bytte ut dem som ikke passer den nye aldersgruppen. Informant 2 forteller at de gjør klart plassene i både grovgarderoben og fingarderoen til barna med navn, og gjør klart et hus som foreldrene skal lime på bilder av kjente ansikt og objekter, slik at barnet og personalet kan snakke om det. Mye av det disse barnehagene gjør snakker også Fagereng (2020, s. 19) om, Fagereng nevner også om å lage en bursdagskalender, som jeg er rimelig sikker på barnehage 1 og 2 også gjør, bare at de har glemt å skrive det. Begge barnehagene nevner også at de ser gjennom rommene og hvordan avdelingen er oppdelt. Er det noen lekekroker som kan endres på, for å skape en bedre ro på avdelingen. Dette med hvordan avdelingen er lagt opp, snakker Nordin-Hultman (2004, s. 56) om. Hun mener at de ulike rommene og miljøet skaper identitet hos barna. Hvis det er kroker eller rom som barna ikke mestrer så vil barna fremstå negative og kanskje ukonsentrerte, da vil ikke det rommet være med å utviklere identiteten hos barnet. Slik et rom hvor barnet mestrer vil gjøre.

Fagereng (2020, s. 34) nevner at kan være lurt å fordele oppgaver på ulike vakter, slik at den forutsigbare hverdagen fortsetter. Det vil da være en fin flyt igjennom hele dagen og ikke brudd underveis, da de ikke vet hvem som skal gjøre de ulike oppgavene. Informant 1 forteller også at de fordeler ansvaret på personalet og lager rulleringen. De legger også en plan på samlinger og aktiviteter, slik at de har konkrete lett tilgjengelig de første månedene når de skal ha en samling eller en aktivitet. Fagereng nevner også at det kan være lurt å lage et rutineark på hva vaktene gjør, slik at det er lett for en vikar og ta over jobben. Også å lage et soveark eller henge lapper på vognene på hva barnet trenger når det skal sove.

5.2 Individualitet

Begge informantene forteller at de bruker god tid på tilvenning og at de finner løsninger for det enkelte barnet, slik som Johansson (2011, s. 58-64) beskriver barnesynet, barn er medmennesker. At barnet skal få være med å bestemme hva og hvordan det skal gjøres

gjennom hverdagen og ikke minst i tilvenningen. Informantene er opptatt av og se hva som fenger det individuelle barnet, og spille videre på det. Da vil barnet føle seg sett, og deres behov er blitt fulgt opp. Man ser også i barnehage 1 at barnet selv får velge hvilken voksen de vil være hos i tilvenningsperioden, der barnet føler seg tryggest. Da får barnet være med å bestemme fra de første dagene i barnehagen, som skape en god tilknytningsrelasjon mellom barnet og personalet.

En annet viktig tema som er viktig når det kommer til å skape en trygg og god tilvenning er tilknytning. Slik som begge informantene nevner så er hvert enkelt barn forskjellig, og det må da jobbes med litt ulik måte for å skape en trygg tilknytningsrelasjon mellom personalet og barnet. Drugli (2017, s. 43) mener at tilknytning handler om at barnet trenger beskyttelse og omsorg fra en voksen, i barnehagen altså personalet. Brandtzæg et al. (2013, s. 15) sier at tilknytning ikke bare handler om de å skape de gode trygge følelsene, men også at den voksne er med å hjelpe barnet gjennom de vanskelige følelsene. Begge barnehagene prøver å opprette en trygg tilknytning de første dagene når foreldrene er der. For da er det ikke like skummelt for barnet, siden foreldrene er der enda. Så dem sitter på gulvet og prøver å få bygget en relasjon med barnet, men på barnets initiativ.

Trygghetssirkelen er også viktig å jobbe med i en tilvenningsperiode. Ifølge Brandtzæg et al (2013, s. 18-19) så handler trygghetssirkelen at den voksne er det for barnet, både som trygg havn og trygg base. Begge informantene forteller at de bruker denne under tilvenningsperioden, men det er veldig individuelt på hvor mye støtte og påfyll de trenger fra den voksne. De ser litt underveis hvem av barna som trenger mest støtt, og hvem som ikke trenger like mye.

Dagens samfunn er et stort mangfold samfunn, og de nye barnegruppene som skal starte i en barnehagene har et stort mangfold. Informant 1 sier at tilvenning oppleves helt forskjellig fra barn til barn, og ikke minst fra foreldrepar til foreldrepar. De tar hensyn til de foreldrene som for eksempel ikke kan norsk, og tilrettelegger som mye som de kan. Fagereng (2020, s. 75 - 79) snakker om at personalet må være forberedt på nye utfordringer når et nytt barnehageår starter. Hvis barnet eller foreldrene ikke kan norsk, må de være forberedt på å kunne kommunisere på en annen måte. For eksempel bruke engelsk hvis de kan det, hvis ikke så nevner Fagereng at det kan være lurt å bruke konkreter og bilder. Eller å få tak i en tospråklig assistent.

Begge informantene har også nevnt at de går gjennom lekene på avdelingene, og se hva som kan passe de nye barna. Hvis de ikke gjør dette fra før av, så bør de se hvilke ulike land som starter på avdelingen, og få inn leker og materialer som kommer fra alle de ulike landene som begynner. Dette kan føre til at de nye barna vil føle seg mer inkludert og hjemme med en gang, og tryggheten kan oppstå forttere (Belseth referert i Fagereng 2020, s. 83).

5.3 Foreldresamarbeid

Både informant 1 og informant 2 viste et stort uttrykk i besvarelsen deres om hvor viktig og hvor mye de jobber med å få til et godt foreldresamarbeid for å skape en trygg tilvenning for barnet. Dette sier også Glaser (2013, s. 18). Glaser sier at tett foreldresamarbeid og god kommunikasjon er en av de viktigste oppgavene til en pedagog.

Informant 1 forteller at en godt foreldresamarbeid trygger både foreldre og barnet i barnehagen. De har merket at desto tryggere foreldrene er, så blir barnet også desto tryggere. Dette kan forklares med at barnas utvikling er knyttet til trivselen hos foreldrene, også foreldrenes tillit hos barnehagen som Glaser (2013, s. 18) skriver om.

Desto bedre kommunikasjon det er mellom foreldre og personalet, desto mer støtte får barnet i de ulike samspillene med sine omsorgspersoner, både i hjemmet, men også i barnehagen. Når personalet og foreldrene har en hyppig og god kommunikasjon, utveksler de informasjon om barnet som kan være med å finne riktig måte for å hjelpe barnet å utvikle seg (Drugli et al., 2020, s. 48).

Begge informantene har skrevet mest om hvordan de samarbeidet med foreldrene under tilvenningen og etter. Men før barnet skal begynne i barnehagen får de komme på besøk før sommeren. Hvor barnet og foreldrene kan bli kjent med personalet og barnehagens område. Dette er med på å få roet nervene litt hos foreldrene, og barnet husker kanskje igjen personalet og avdelingen når dem begynner etter sommeren. Ifølge Drugli et al, (2020, s. 53) er disse besøkene kjempeviktig for barnet, da det skaper en sterkere forbindelse mellom barnet og barnehagen, personalet og foreldrene.

Drugli et al, (2020, s. 85) skriver også at det er vanlig å sende ut informasjon til foreldrene når barnet har fått barnehageplass. I dette skrivet er det informasjon som de trenger til barnehageoppstart, og at det kan være kjekt å få bilde av avdelingen, uteområdet og personalet på avdelingen. Slik at barnet kan bli godt kjent med ansiktene før barnet starter. Begge informantene forteller at de sender ut skriv om informasjon som de trenger før tilvenningsperioden starter slik som Drugli anbefaler.

Begge informantene uttrykker at de prøver å ha en god dialog underveis i tilvenningen, slik at de kan bli så godt kjent med barnet som mulig og familiedynamikken. Informant 2 forteller også at de lytter på foreldrenes ønsker, men presiserer at det er barnets behov som vil komme først. Selv om det ikke blir nevnt i svarene deres, så regner jeg med at de har oppstarts samtale og «bli kjent» samtaler. Disse samtaler er meget nyttige for personalet, da de kan få den informasjonen de trenger om barnet, får å kunne tilrettelegge mest mulig. Begge informantene ønsker å få tilbakemeldinger om hvordan hverdagen er og hvordan tilvenningsperiode har gått, dette er noe også Fagereng skriver om (2020, s. 94).

Etter tilvenningsperioden ønsker begge informantene å holde den gode dialogen videre, og da kan det være lurt å holde den gående i hente- og bringesituasjoner. Ifølge Drugli (2017, s. 114) så er denne lille muligheten god for å vedlikeholde relasjonen og det styrker foreldresamarbeidet.

6. Avslutning

I lys av teori og informasjon fra informantene mine, har jeg prøvd å svare på problemstillingen «Hva beskriver barnehagelærere som sentralt for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?»

Det flere faktorer som skal til for et småbarn skal få en trygg og god tilvenning i barnehagen. Personalet må først forberede avdelingen før en tilvenning starter, slik at den er helt klart til å få nye barn inn. Når tilvenningen starter så må personalet se an hvert enkelt barn de første dagene, for å se hvordan de skal jobbe med å skape gode tilknytninger til barnet. De må se hvert barn for seg, og deres behov, se på dem som individuelle mennesker. Det er viktige at personalet er bevisst på hvordan de skal være sammen med barna, på en måte slik at barna kan bli trygge på dem. Ingen barn er like, noen barn trenger lengre tid enn andre barn. Det som også er viktig for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste er å de forutsigbare faste rutinene gjennom hverdagen og de strukturelle rammene på plass. Dette gjør at barnet kan forutse hva som skal skje, og etter hvert som lenger de går på avdelingen, desto mer lærer de seg disse rutinene. Da vet de når frokost og lunsj er, og når dem skal kvile. På grunn av disse faste rutinene vil barna føle seg tryggere. En annen faktor som er essensiell for å skape en trygg og god tilvenning, er foreldresamarbeid. Det å ha den gode dialogen med foreldrene, vil gjøre det lettere for både foreldre, barnet og personalet. Foreldrene er en viktig ressurs i tilvenningsperioden. Og til slutt så er det en fordel at personalet har kunnskap om de yngste barna og om tilvenning, og hvordan de skal bruke denne kunnskapen i praksis.

Det er disse funnene jeg har funnet ut ifra min empiri som jeg mener er sentrale for å skape en god og trygg tilvenning hos de yngste barna. Men det jeg har kommet fram til kan ikke gi et reelt svar på problemstillingen; «*Hva beskriver barnehagelærere som sentralt for å skape en trygg og god tilvenning for de yngste barna i barnehagen?*»

Dette kan variere fra barnehagelærer til barnehagelærer, men tilfeldigvis så hadde de jeg intervjuet mye av den samme tankegangen. At struktur, individualitet og foreldresamarbeid har en stor betydning for å skape en trygg og god tilvenning for yngste barna.

7. Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005) *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra*. KF.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg.). Gyldendal.
- Drugli, M.B. (2020). *Liten i barnehagen* (3.utg.). Cappelen Damm AS.
- Drugli, M.B. (2017). *Liten begynner i barnehagen*. Cappelen Damm AS.
- Drugli, M.B., Lekhal, R. & Buøen, E.S. (2020). *Tilvenning og foreldresarbeid*.
Cappelen Damm AS.
- Fagereng, KM. (2020). *Velkommen til barnehagelivet* (2.utg.). Kommuneforlaget AS.
- Glaser, V. (2013). *Foreldresarbeid*. Universitetsforlaget
- Johansson, E. (2013). *Små barns læring*. Gyldendal.
- Nordin, H. E., (2004). Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping. Pedagogisk forum.
- Storø, J. (2019). *Du må skrive!*. Universitetsforlaget.
- Statistisk sentralbyrå. (2021, 02.mars). *Barnehager*.
<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehage*. Utdanningsdirektoratet.

8. Vedlegg 1 – Intervjuguide

Bakgrunn:

- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
- Hvor lenge på liten avdeling?

Tilknytning:

- Hva tenker du er en trygg tilknytning?
- Kjenner du til begrepet trygg base? Hva betyr dette for deg?
- Bruker dere trygghets sirkelen? Hvis ja, hvordan jobber dere med denne i tilvenningsperioden?

Tilvenning:

- Hva legger du i begrepet tilvenning?
- Hvilke forberedelser gjør dere før en tilvenningsperiode for de yngste?
- Har dere noe form for besøksdag, foreldremøte, hjemmebesøk i forkant av tilvenningen?
 - o Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hvordan er vanligvis en tilvenningsperiode hos dere?
- Bruker dere overgangsobjekt? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hvor mye tid setter dere av i tilvenningsperioden hvor foreldre er med?
 - o Utdyp svaret.
- Hva tenker du er optimal tid for tilvenning?
 - o Utdyp svaret.

Foreldresamarbeid:

- Hva gjør dere for å oppnå et godt samarbeid med hjemmet/foreldrene før tilvenningsperioden?
- Hva gjør dere for å oppnå et godt samarbeid med hjemmet underveis i tilvenningsperioden?
- Hvordan får foreldrene medvirkning under tilvenningsperioden?
- Bruker dere noe form for evaluering etter hver tilvenningsperiode?

Avsluttende spørsmål:

- Er det noe du har tenkt på underveis som dere jobber spesielt med som er viktig, og du ønsker å legge til?

Vil du delta i

Forskningsprosjektet *Hverdagspraksiser*?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom *Hverdagspraksiser* skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningssenteret FILIORUM¹ finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene.

Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (¼ studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer, eller spørreskjema. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver, men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du arbeider i en barnehage eid av en av våre samarbeidspartnere i prosjektet. Barnehageeier har valgt ut barnehagen du arbeider i til å være med i prosjektet. Spørsmål om deltakelse sendes til alle ansatte i denne barnehagen som er aktuelle for studentenes problemstillinger. Det er ikke sikkert du vil inngå i datainnsamlingen, selv om du gir tillatelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

¹ <https://www.uis.no/forskning-og-ph-d/forskningssentre/filiorum-senter-for-barnehageforskning/>

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon, intervju og spørreskjema. Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er tilstede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er ikke lov å gjøre lyd- eller videoopptak. Opplysningene registreres gjennom studentenes notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. I de tilfeller observasjon i barnehagen er aktuelt vil

studenten forholde seg til gjeldende korona-restriksjoner og smittevernsprosedyrer. Gjennom spørreskjema eller intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervju er det kun tillatt å skrive notater, mens spørreskjema fylles ut og registreres elektronisk. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, spørreskjema, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette. I gruppeintervju må alle som intervjues ha gitt slik tillatelse. Det skal ikke gjøres lyd-, bilde- eller videoopptak.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i, og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at

barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer. Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehageeierne som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontakinformasjon på samtykkeskjema).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås elin.reikeraas@uis.no, eller administrativ koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no
- Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Elin Reikerås

Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Hverdagspraksiser*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon i barnehagen
- å delta i intervju og/eller spørreskjema

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

----- (Signert av
prosjektdeltaker, dato)